EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.7.19.
COM(2022) 340 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap által 2020-ban társfinanszírozott operatív programokra vonatkozó éves végrehajtási jelentések összefoglalója

A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap által 2020-ban társfinanszírozott operatív programokra vonatkozó éves végrehajtási jelentések összefoglalója

1. BEVEZETÉS

A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap (FEAD)[1] **a szegénység legsúlyosabb formáinak, például az élelmiszerhiánynak, a gyermekszegénységnek és a hajléktalanságnak az enyhítését szolgálja az Unióban.** A FEAD-ból (folyó árakon) összesen 3,8 milliárd EUR volt elérhető a 2014 és 2020 közötti időszakra. Az EU legfeljebb 85 %-os finanszírozást biztosít, amelyet a tagállamok saját forrásai egészítenek ki, így az alap teljes értéke körülbelül 4,5 milliárd EUR.

A tagállamok kétféleképpen vehetik igénybe az alapot:

- az élelmiszert és/vagy alapvető anyagi támogatást biztosító operatív programokra (OP I), és/vagy
- a társadalmi befogadást elősegítő operatív programokra (OP II).

Az élelmiszersegélyt és/vagy az alapvető anyagi támogatást kísérő intézkedésekkel kell kiegészíteni, például az egészséges táplálkozást népszerűsítő oktatási tevékenységekkel, az élelmiszerek elkészítésével és tárolásával kapcsolatos tanácsadással, az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés megkönnyítésével, pszichológiai és terápiás támogatással, készségfejlesztő programokkal, a háztartási költségvetés kezelésével kapcsolatos tanácsadással, közösségi és szabadidős tevékenységekkel, valamint jogi szolgáltatások nyújtásával.

Jogalapjával összhangban[2] **ez az összefoglaló a** tagállamok által a Bizottsághoz benyújtott **2020. évi nemzeti végrehajtási jelentésekben szereplő információn alapul**. A korábbi évekhez hasonlóan a jelentés a 2020 utáni időszak vonatkozásában is tárgyal eseményeket és pénzügyi információkat, amennyiben azok elérhetők.

A FEAD 2020. évi éves végrehajtási jelentései szerint az alap segített a Covid19-világjárvány által a leginkább rászorulókra gyakorolt negatív hatások kezelésében, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztés legsúlyosabb formáinak az enyhítésében. A FEAD-ról bebizonyosodott, hogy korlátozott költségvetése ellenére sikeresen kiegészíti az anyagi nélkülözés kezelésére, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre irányuló nemzeti erőfeszítéseket. Elsősorban az élelmiszerhiánnyal, a gyermekszegénységgel és a hajléktalansággal foglalkozott. Az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) keretében a FEAD-programokkal kapcsolatban biztosított további rugalmas felhasználási feltételeknek köszönhetően a FEAD-ból származó finanszírozás az Ukrajnából menekülő személyeknek

[1] Az Európai Parlament és a Tanács 223/2014/EU rendelete (2014. március 11.) a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alapról (HL L 72., 2014.3.12., 1. o.). A rendelet a költségvetési rendelet felülvizsgálata nyomán 2018 augusztusában módosításra került: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802 Az (EU) 2020/559 rendelet módosítja a 223/2014/EU rendeletet annak érdekében, hogy a tagállamok képesek legyenek reagálni a Covid19-járványra, és intézkedéseket vezet be annak biztosítása céljából, hogy a leginkább rászoruló személyek továbbra is biztonságos környezetben részesülhessenek a FEAD-ból származó támogatásban. Az (EU) 2021/177 módosító rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy 2021-ben és 2022-ben a Covid19-világjárványt követő helyreállítás érdekében rendelkezésre bocsátott további forrásokat vegyenek igénybe a REACT-EU kezdeményezés keretében.

[2] A 223/2014/EU rendelet 13. cikkének (9) bekezdése. A 2014. július 17-i 1255/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet meghatározza az éves és a záró végrehajtási jelentések tartalmát, ideértve a közös mutatók listáját is.

nyújtandó élelmezési segélyek és alapvető anyagi támogatás biztosításában is alapvető szerepet fog betölteni.

A FEAD összhangban van az Európa 2020 stratégiával és a szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési tervvel (amely 2030 végéig legalább 15 millió fővel csökkenteni kívánja a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett emberek számát), mivel a társadalmi befogadás és védelem előmozdítására irányul. A FEAD más uniós alapok – különösen az ESZA és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (MMIA) – kiegészítésének tekinthető, mivel más csoportokat céloz meg, illetve kiegészítő intézkedéseket biztosít.

Azt a társadalmi helyzetet, amelyben a FEAD 2020-ban működött, a szegénységgel és a társadalmi kirekesztéssel kapcsolatos fokozott kihívások jellemezték, amelyek a Covid19-világjárványból eredtek. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek száma[3] 2020-ban a becslések szerint 96,5 millió volt az Unióban, ami a teljes népesség 21,9 %-ának felel meg. Ez 2019-hez képest körülbelül 900 000 főnyi növekedést jelent. Mintegy 6,3 millió ember egyszerre tapasztalta meg a szegénység és társadalmi kirekesztődés mindhárom kockázatát (a jövedelmi szegénység, a súlyos anyagi és szociális nélkülözés, valamint a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élés kockázatát). Az EU-ban 2020-ban 38 millió olyan ember élt, aki nem engedhette meg magának, hogy kétnaponta minőségi ételt fogyasszon[4], és a lakosság egy része számára számos tagállamban még ma is nélkülözhetetlen az élelmezési segély.

1.1. A jövőben várható fejlemények

A jelenlegi, 2021–2027-es többéves pénzügyi keret tekintetében a FEAD-ot összevonták az Európai Szociális Alap Plusszal (ESZA+) annak érdekében, hogy egyszerűsítsék a finanszírozást, és hogy javítsák az alapok közötti szinergiákat. A társadalmi befogadás támogatásának megerősítése érdekében az ESZA+ rendelet[5] előírja, hogy az ESZA+ megosztott irányítású ágának legalább a 25 %-át a társadalmi befogadáshoz kapcsolódó célokra kell fordítani (szemben a 2014–2020-ra vonatkozó ESZA alatti 20 %-kal), valamint tagállamonként további legalább 3 %-ot kell az anyagi nélkülözés kezelésére fordítani, ami jelenleg a FEAD legfontosabb célkitűzése.

Az anyagi nélkülözés kezeléséhez nyújtott támogatásra külön szabályok vonatkoznak annak biztosítása érdekében, hogy az a lehető legegyszerűbb legyen. Ahogy az a FEAD félidős értékelése során kiderült, az érdekelt felek nagyra értékelik az alap sajátos jellemzőit, és hangsúlyozzák, hogy ezeket meg kell őrizni; ideértendők például a következők i. a rugalmasság és az ESZA fő programjaihoz képest általánosságban kevésbé szigorú adminisztratív követelmények, valamint ii. a kialakult hálózatok és operatív végrehajtási módok. Az alacsony küszöbértékek lehetővé teszik, hogy olyan személyek is kaphassanak segélyt, akiket a szociális szolgálatok nem érnek el, például a hajléktalanok, az új vagy okmányokkal nem rendelkező migránsok és azok az idősek, akik ki vannak téve a szegénység

[3] A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek száma azoknak az embereknek az összlétszámát jelenti, i. akik ki vannak téve a szegénység kockázatának (a rendelkezésükre álló jövedelem alapján), ii. akiknek súlyos anyagi és szociális nélkülözéssel kell megbirkózniuk (ami azzal mérhető, hogy mennyire engedhetnek meg maguknak egyes előre meghatározott anyagi javakat, illetve közösségi tevékenységeket), és/vagy iii. nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élnek.

[4] Ez a mutatót azt jelzi, hogy az érintett személy nem engedheti meg magának, hogy kétnaponta hús-, csirke- vagy halételt (vagy ennek megfelelő vegetáriánus ételt) fogyasszon. Az EU-SILC felmérésből származik.

[5] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről.

veszélyének. A FEAD ezenkívül az újonnan felmerülő igényekre és a válsághelyzetekre történő gyors reagálást is lehetővé teszi.

1.2. A FEAD koordinálása uniós szinten

A korábbi évekhez hasonlóan továbbra is a FEAD szakértői csoport az irányító hatóságok fő fóruma, ahol a hatóságok információkat cserélhetnek az alap végrehajtásáról. A szakértői csoport 2019-ben kétszer, 2020-ban pedig négyszer ült össze, hogy megvitassa a FEAD-program végrehajtásának különböző aspektusait, különösen a kísérő intézkedéseket, az élelmiszer-adományokat, az ellenőrzéseket, az egyéb uniós alapokkal való összehangolást, az egyszerűsített költségelszámolási lehetőségeket és az elektronikus utalványokat. 2020-ban az ülések napirendje a Covid19-világjárványhoz kapcsolódó válságra való reagálást is magában foglalta, beleértve a FEAD-rendelet vonatkozó módosításait is. 2020 októberében és decemberében a FEAD szakértői csoportja találkozott az ESZA szakmai munkacsoportjával.

Az érdekelt felekkel ápolt kapcsolat megerősítése érdekében 2020-ban és 2021-ben a FEAD-közösség számára szervezett, az egymástól való tanulást célzó tevékenységek váltották fel a korábbi FEAD-hálózati értekezleteket. Ebben az időszakban három tematikus online szeminárium, három szakértői tapasztalatcsere és két konferencia megtartására került sor, amelyeken megvitatták a végrehajtással kapcsolatban továbbra is fennálló kihívásokat és az ESZA+ által kínált lehetőségeket.

A szemináriumok és a szakértői tapasztalatcserék során elsősorban a következőkről volt szó:

- a FEAD által finanszírozott intézkedések új végső kedvezményezettjeinek jellemzői és a Covid19-válság során bevezetett új gyakorlatok,
- a végső kedvezményezettek társadalmi befogadásának támogatására irányuló lehetséges integrált megközelítések,
- nyomon követés és tájékoztatás,
- a társadalmi befogadást célzó kísérő intézkedések a világjárvány alatt és után,
- utalványokon/elektronikus utalványokon alapuló programok végrehajtása,
- az érdekelt felek és a végső kedvezményezettek bevonása és szerepe.

2. AZ OPERATÍV PROGRAMOK VÉGREHAJTÁSA TERÉN ELÉRT EREDMÉNYEK[6]

2.1. Pénzügyi végrehajtás

A FEAD-támogatásokra elszámolható közkiadások teljes összege 2020-ban 643 millió EUR volt, amely a 2019. évi 608 millió EUR-hoz képest növekedést jelent. 2020 végén a 2014 és 2020 közötti időszakra összesen előirányzott összegek így közel 3,9 milliárd EUR-t tettek ki, ami a programok összes forrásának (beleértve az uniós finanszírozást és a nemzeti társfinanszírozást is) a 85 %-át jelentette. 2020-ban mintegy 552,2 millió EUR-t fizettek ki a kedvezményezetteknek, ami jelentős növekedés a korábbi

[6] Az adatok a 2014–2020-as programozási időszakra vonatkoznak, amelynek megvalósítása 2020. december 31-ig tartott, ahogy arról az éves végrehajtási jelentések 2021. november 12-én beszámoltak. A jelentések és az adatok összegyűjtésére az Európai Unió alapkezelő rendszerében (SFC2014) került sor (https://ec.europa.eu/sfc/en/2014/fund/fead). Az SFC2014-et a Bizottság 463/2014/EU végrehajtási rendelete (2014. május 5.) szabályozza.

évekhez képest (2019-ben 478,5 millió EUR, 2018-ban 501,2 millió EUR, 2017-ben 412,8 millió EUR, 2016-ban pedig 435,2 millió EUR). A növekedés elsősorban a romániai tevékenységek 2020. évi újraindulásának köszönhető[7]. Ezenkívül a Covid19-világjárvány miatt megnövekedett keresletet is tükrözi.

A 2020. évi adatok szerint a Covid19-világjárvány miatt a tagállamok alacsonyabb összegű költségnyilatkozatokat tettek. 2020 második negyedévében ezek a nyilatkozatok 51 millió EUR-nak feleltek meg, ami kevesebb, mint a fele a 2019 azonos időszakára vonatkozó összegnek (128 millió EUR). Az év második felében azonban javult a helyzet. Végül a FEAD 2020-ban bejelentett teljes összege csak kismértékben volt alacsonyabb a 2019-ben bejelentett teljes összegnél (549 millió EUR a 2019. évi 573 millió EUR-hoz képest). 2021-ben a FEAD számára kifizetett teljes összeg 621 millió EUR-ra emelkedett a REACT-EU keretében rendelkezésre bocsátott többletforrások (81 millió EUR) miatt.

Bebizonyosodott, hogy a FEAD rugalmas, és képes alkalmazkodni az újonnan felmerülő igényekhez, például Covid19-válsághoz. 2020 áprilisában módosították a FEAD-rendeletet[8] a koronavírusra való reagálást célzó, kiterjesztett beruházási kezdeményezés (CRII+) keretében, ami lehetővé tette a közvetett támogatási módok, például az utalványok vagy kártyák alkalmazását (a fertőzés kockázatának csökkentése érdekében), valamint a FEAD-támogatást nyújtó szervezetek számára az egyéni védőeszközök beszerzését. A módosítások lehetővé tették továbbá, hogy egy számviteli évre 100 %-os társfinanszírozási arányt biztosítsanak a tagállamoknak. 2021 végéig 12 FEAD-program módosítására került sor: 8 a 100 %-os társfinanszírozási arány igénybevételére, 4 pedig a Covid19-világjárványra való reagálás érdekében bevezetendő sürgősségi intézkedésekre vonatkozott.

2021 februárjában a Bizottság REACT-EU keretében elfogadott helyreállítási tervének részeként ismét módosították a FEAD-rendeletet[9]. Ez a módosítás lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy további finanszírozást biztosítsanak az ESZA, a FEAD és az Európai Regionális Fejlesztési Alap keretében végrehajtott programokhoz. Ezek a további források a meglévő támogatásokat egészíthetik ki, például élelmiszersegélyekkel, alapvető anyagi támogatásokkal vagy a társadalmi befogadást célzó projektekkel. Összhangban kell lenniük az egyes tagállamok sajátos szükségleteivel, és figyelembe kell venniük, hogy a Covid19-világjárvány kitörése óta megnőtt a rászorulók száma. A 2021. évi REACT-EU keretében 13 operatív program (Belgium, Bulgária, Észtország, Spanyolország, Franciaország, Horvátország, Olaszország, Lettország, Luxemburg, Ausztria, Románia, Szlovénia és Szlovákia) módosítására került sor, amelyekhez összesen 506 millió EUR összegű kiegészítő forrást biztosítottak.

2022. április 6-án módosították a FEAD-rendeletet[10] az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépéssel (CARE) összefüggésben. Ennek köszönhetően a tagállamok és a régiók rugalmasabban igénybe vehetik a FEAD-ot annak érdekében, hogy szükséghelyzeti támogatást nyújtsanak az Orosz Föderáció invázióját követően Ukrajnából elmenekülő embereknek. Pontosabban ez a módosítás lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a válság kezelése érdekében szükség esetén módosítsák a program egyes elemeit, és hogy erről pusztán értesítsék a Bizottságot, ahelyett, hogy a jóváhagyását kérnék. Ezen

[7] Románia arról számolt be, hogy a 2017–2019-es időszakban nem nyújtott élelmezési segélyt, mivel operatív programjának újratervezése néhány intézményi kihívás és a közbeszerzéssel kapcsolatos problémák miatt késedelmet szenvedett. Ezeket a problémákat azóta megoldották, és a FEAD-támogatás – beleértve az anyagi támogatást is – 2020-ban újraindult.

[8] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32020R0559

[9] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32021R0177

[10] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/HIS/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.109.01.0001.01.HUN

túlmenően a rendelet már egy korábbi időponttól, 2022. február 24-től lehetővé teszi a szóban forgó intézkedések elszámolását. Végezetül pedig a rendelet a 2021. július 1-jén kezdődő és 2022. június 30-án záruló számviteli évre is kiterjeszti a 100 %-os uniós társfinanszírozás lehetőségét. Ezenkívül április 12-én elfogadtak egy rendeletet[11] a CARE kiegészítése céljából. Ez a módosítás biztosítja a likviditást, és a kedvezményezettek számára felgyorsítja a forrásokhoz való hozzáférést azáltal, hogy a REACT-EU 2021. évi részletére vonatkozóan további 3,5 milliárd EUR előfinanszírozási kifizetést nyújt a REACT-EU forrásaiból részesülő FEAD- és kohéziós politikai programok számára.

2.2. Végrehajtás a gyakorlatban

A FEAD által elért személyek köre és a végső kedvezményezettek profilja

2020-ban a FEAD 27 tagállamban nyújtott sikeresen támogatást, és határozott lépéseket tett céljai elérése felé. A legtöbb tagállam (27-ből 23) élelmiszert osztott ki, és/vagy alapvető anyagi támogatást nyújtott a kísérő intézkedések alkalmazása mellett (OP I – 1. táblázat). Négy tagállam folytatta a társadalmi befogadást célzó programok megvalósítását (OP II – 1. táblázat).

1. táblázat A 2020-ben teljesített segítségnyújtás típusa

OP	A segítségnyújtás típusa	Tagállam
OP I	Élelmiszer	BE, BG, EE, ES, FI, FR, MT, PL, PT, SI, SK (11)
	Alapvető anyagi támogatás	AT (1)
	Mindkettő	CZ, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, RO (10)
OP II	Társadalmi befogadás	DE, DK, NL, SE (4)

Forrás: SFC2014

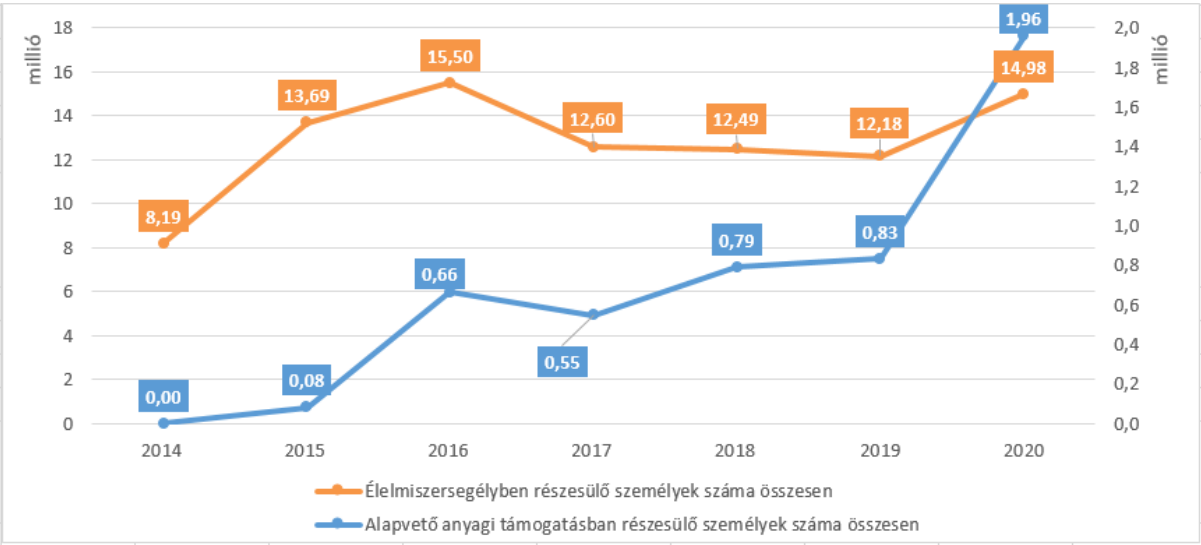
2020-ban a FEAD közel 15 millió főnek nyújtott élelmezési segélyt (szemben a 2019. évi 12,2 millió fővel), mintegy 1,96 millió főt részesített anyagi támogatásban (szemben a 2019. évi 800 000 fővel), és 30 000 főnek nyújtott a társadalmi befogadásra irányuló támogatást, ami megegyezett a 2019-ben támogatott személyek számával. Ez a növekedés elsősorban a romániai tevékenységek újraindulásának köszönhető. Ugyanakkor tükrözi a Covid19-hez kapcsolódó egészségügyi válságot is, amely tovább rontott a FEAD-támogatásban részesülő, már elve kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek körülményein, miközben az élelmiszersegély iránt új igények is jelentkeztek, többek között bizonytalan munkahellyel rendelkező (például rövid távú szerződések alapján dolgozó, illetve ideiglenes vagy informális munkát végző) személyek, önálló vállalkozók és hátrányos helyzetű felsőoktatási hallgatók részéről. A végső kedvezményezettek száma a következő országokban nőtt a legnagyobb mértékben: Franciaország (714 000-rel több kedvezményezett, mint 2019-ben), Olaszország (597 000-rel több), Spanyolország (268 000-rel több) és Magyarország (113 000-rel több). Ezzel szemben 8 tagállamban[12] csökkent a végső kedvezményezettek száma, különösen Horvátországban (ahol 175 000 fővel, azaz 88 %-kal kevesebb

[11] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/HIS/?uri=uriserv:OJ.L_.2022.115.01.0038.01.HUN

[12] Belgium esetében a 2019. évi belga éves végrehajtási jelentésben beadott adatokban hiba szerepelt, mivel a jelentés szerint a támogatott személyek száma 413 058 volt, a helyes adat azonban 358 726 fő volt. Ahogy azt a korábbi jelentésekben kifejtettük, a belga irányító hatóság a szervezetek által meghatározott adatokkal kapcsolatban minden évben túlbecslést alkalmaz, és a 2019. évi éves végrehajtási jelentésben elmulasztották az adatok ellenőrzését. 2020-ban ez a szám 2019-hez képest nőtt, azonban alacsonyabb volt, mint 2018-ban (2019-ben 358 726 személyt támogattak, 2020-ban pedig 381 951-et, ami 23 225 főnyi növekedést jelent).

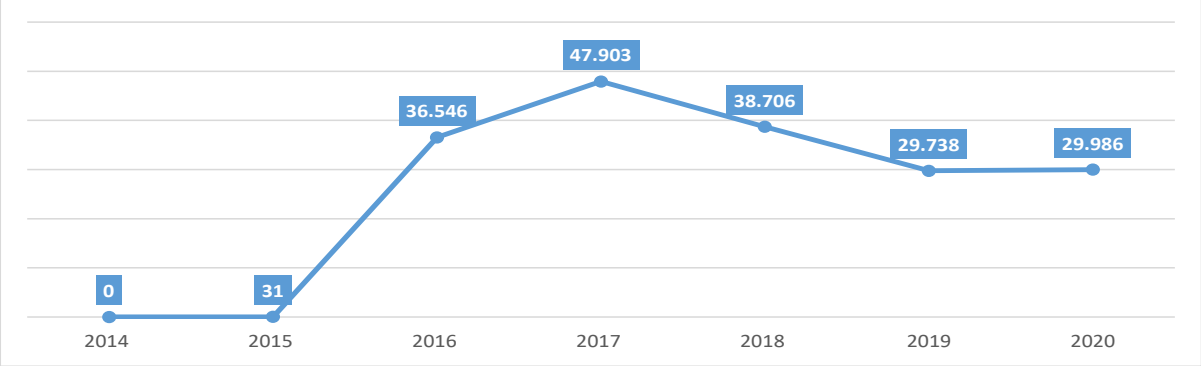
kedvezményezett volt, mint 2019-ben), Szlovákiában (145 000 fővel, azaz 51 %-kal kevesebb kedvezményezett[13]) és Cipruson (1 800 fővel, azaz 76 %-kal kevesebb kedvezményezett), valamint Dániában és Hollandiában is.

1. ábra: ***Az élelmiszersegélyben és/vagy alapvető anyagi támogatásban részesülő személyek száma (millió fő)***

Forrás: SFC2014

2. ábra: ***A társadalmi befogadást célzó támogatásban részesülő személyek száma összesen***

Forrás: SFC2014

A célcsoportok profilja néhány kisebb változástól eltekintve lényegében nem változott: A partnerszervezetek becslései szerint 2020-ban a végső kedvezményezettek mintegy 47 %-a volt nő (2 százalékponttal kevesebb, mint 2019-ben), 28 %-a volt 15 éves vagy annál fiatalabb gyermek, mintegy 10 %-a volt migráns, külföldi hátterű vagy valamilyen kisebbséghez tartozó személy, 10 %-a volt 65 éves vagy annál idősebb (2 százalékponttal több, mint 2019-ben), 6 %-a volt hajléktalan, és 6 %-a volt fogyatékossággal élő személy.

[13] A végső kedvezményezettek teljes számának szlovákiai csökkenése azonban annak köszönhető, hogy 2020-ban nem nyújtottak anyagi támogatást, a higiéniai csomagok szétosztására elkülönített költségvetést pedig felhasználták; az irányító hatóság időközben közbeszerzési eljárást indított a kiegészítő források beszerzése érdekében.

A gyermekek körülbelül a 28 %-át teszik ki azoknak a személyeknek, akik 2020-ban élelmiszersegélyben, alapvető anyagi támogatásban vagy társadalmi befogadást célzó támogatásban részesültek. Ez az arány némileg csökkent 2019-hez képest, amikor 30 %-on állt. Több tagállamban is a gyermekek részesültek az élelmiszersegély legnagyobb részében, különösen Horvátországban (93 %), Magyarországon és Máltán (60 %), valamint Csehországban (52 %). Ezenkívül Cipruson, Magyarországon és Írországban az összes alapvető anyagi támogatást gyermekek kapták, Ausztriában pedig ők alkották a végső kedvezményezettek legnagyobb csoportját (85 %-át).

A végső kedvezményezetteknek körülbelül a 10 %-a volt migráns, külföldi hátterű személy vagy valamely kisebbség tagja. Azonban előfordulhat, hogy ezt az arányt alábecsülik, mivel adatvédelmi okokból nem számolnak be minden esetben a támogatásban részesülő migránsokkal kapcsolatos információkról (Franciaország, Görögország és Szlovákia). A legnagyobb csoportot alapvetően a migránsok alkotják, őket pedig a menekültek és a menedékkérők követik.

A becslések szerint a FEAD végső kedvezményezettjeinek a 6 %-a volt hajléktalan, és ez az arány nagyjából állandó volt. Azonban a hajléktalanok számát különösen nehéz megbecsülni, tekintettel arra, hogy nincsenek regisztrálva, és sok esetben nem szívesen adnak meg személyes adatokat. Írországban, Csehországban és Franciaországban az élelmezési segélyben részesülő végső kedvezményezettek több mint 13 %-a hajléktalan volt. Olaszországban az élelmezési segélyben részesülő hajléktalanok aránya viszonylag alacsony volt (3 %), azonban az alapvető anyagi támogatásban részesülő személyek között ők alkották a legnagyobb csoportot (az összes végső kedvezményezett 66 %-át). Csehországban szintén viszonylag magas (21 %) volt a hajléktalanok aránya az alapvető anyagi támogatásban részesülő végfelhasználók között.

A végső kedvezményezettek mintegy 6 %-a fogyatékossággal élő személy volt. A fogyatékossággal élő személyek a legnagyobb arányban Bulgáriában és Magyarországon (31 %), Romániában (20 %), Lengyelországban és Lettországban (17 %) részesültek élelmezési segélyben. Franciaországban, Olaszországban, Máltán és Portugáliában ez az arány 1 % vagy annál is kevesebb volt. Azonban az anyagi támogatásban részesülő fogyatékossággal élő személyek aránya Lettországban, Romániában és Litvániában viszonylag magas volt (13 % és 17 % között).

1. szövegdoboz ***Nemzeti példák a gyermekek elérésére***

Lettország: Akárcsak 2019-ben, Lettország 2020-ban is külön támogatást nyújt a gyermekeknek. Ez a következőket foglalja magában: i. kisbabáknak és kisgyermekek nyújtott, életkor alapján összeállított háromféle élelmiszercsomag; ii. négy különböző, életkor alapján összeállított higiéniai csomag a 0–24 hónapos kisbabák és kisgyermekek számára; iii. egyéni oktatási segédeszközök az 5–10 éves gyermekeknek; és iv. egyéni oktatási segédeszközök a 11–16 éves gyermekeknek. A hátrányos megkülönböztetés megelőzése érdekében Lettország kifejezetten biztosítja, hogy a taneszközökön (például az iskolatáskákon) ne szerepeljenek olyan színes formák és ábrák, amelyek erősítik a nemekre vonatkozó sztereotípiákat.

Románia: A FEAD-programok végső kedvezményezettjeinek többségét a gyermekek, közülük is a leghátrányosabb helyzetűek teszik ki. A következőket magában foglaló egyedi támogatásban részesülnek: i. személyi higiéniai csomagok; ii. oktatási támogatásokra felhasználható elektronikus utalványok (a támogatható hátrányos helyzetű gyermekek számára), amelyek célja a lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás megelőzése az óvodai, valamint az alapfokú és az alsó középfokú oktatásban. 2020-ra az újszülötteknek szánt

csomagok biztosítását is kilátásba helyezték. A Covid19-világjárvány miatt azonban nem lehetett végrehajtani ezt az intézkedést.

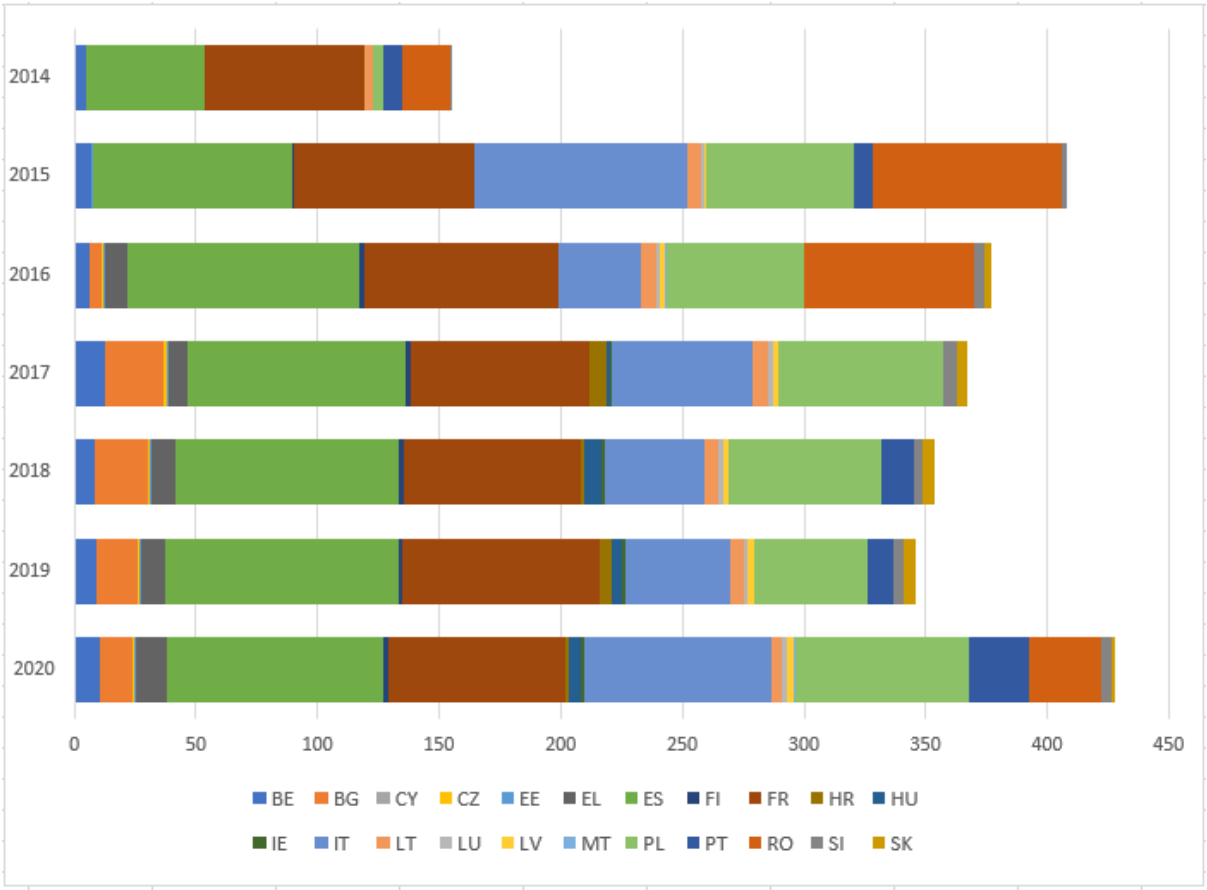
Ciprus: 2018 februárjában a 2017.1.1. után született csecsemőkre vonatkozó „újszülöttek hozománya” (prika tou morou) program végrehajtásával megkezdődött az anyagi támogatások kedvezményezettek részére történő nyújtása. A program végrehajtása kielégítően és a terveknek megfelelően zajlik. Az újszülöttek számára nélkülözhetetlen cikkek közé tartoznak például az ágyak, a pelenkák és a matracok. A Covid19-cel kapcsolatos kihívások ellenére nem maradt abba az említett alapvető áruk szétosztása, azonban a termékek kézbesítésének módjában történt néhány változás az érintett személyek biztonságának és egészségének a biztosítása érdekében.

OP I – Élelmezési segély

Három enyhén csökkenő tendenciát mutató év után az élelmiszersegély mennyisége 2020-ban jelentősen nőtt, és elérte a 428 000 tonnát (2019-ben 345 000 tonna volt). A 2014–2020-as időszakban összesen több mint 2 460 000 tonna élelmiszer szétosztására került sor. Az OP I-et végrehajtó 23 tagállamnak mintegy a kétharmada növelte vagy fenntartotta a szétosztott élelmiszer mennyiségét. A százalékos növekedés különösen jelentős volt Portugáliában (+123 %), Olaszországban (+77 %), Lengyelországban (+55 %) és Észtországban (+36 %), valamint Romániában, amely 2016 óta először számolt be pozitív eredményről. A legnagyobb csökkenés – szintén százalékban kifejezve – Horvátországban (–79 %) és Szlovákiában (–64 %) volt tapasztalható[14], Ciprus pedig abbahagyta az élelmiszersegélyek szétosztását. Észtország először 2020-ban osztott szét élelmiszeradományokat, amihez igénybe vette partnerszervezete (az Észt Élelmiszerbank) segítségét is.

[14] Szlovákiában a csökkenés ahhoz kapcsolódik, hogy a programozási időszak végére kevés elérhető forrás maradt. Azóta a FEAD költségvetését megnövelték a REACT-EU forrásaival.

3. ábra: ***A 2014 és 2019 között biztosított élelmezési segély (ezer tonna) tagállamonként***

Forrás: SFC2014

2020-ban az összes szétosztott élelmiszernek több mint a felét (az 57 %-át) tejtermékek, valamint liszt, kenyér, burgonya és egyéb keményítőtartalmú élelmiszerek tették ki. A tejtermékek aránya (összesen 31 %) különösen magas volt Franciaországban (50 %), Spanyolországban (47 %) és Szlovéniában (46 %). A liszt, a kenyér, a burgonya és más keményítőtartalmú élelmiszerek (összesen 26 %) tették ki a szétosztott élelmiszerek többségét Finnországban, Szlovákiában, Romániában, Lettországban és Máltán (arányuk a finnországi 62 % és a máltai 50 % között mozgott), Olaszországban pedig 49 %-os arányukkal az élelmiszerek legnagyobb csoportját alkották. Százalékban kifejezve a zöldségek és a gyümölcsök alkották a harmadik legnagyobb kategóriát (18 %-kal), és különösen magas arányban képviseltették magukat Portugáliában (38 %), Máltán (36 %), Bulgáriában (33 %), Lengyelországban és Írországban (mindkettő 28 %). A többi kategória (hús, tojás, hal és tengeri eredetű élelmiszerek; zsírok és olajok; készételek[15]) a teljes mennyiség 7–8 %-át tették ki, a cukor pedig 3 %-nak felelt meg[16]. A kiosztott élelmiszer személyenkénti költsége évről évre és tagállamról tagállamra jelentős mértékben eltér. Ez elsősorban a szétosztott termékek mennyiségének és típusának (például a friss termékek magas arányának), valamint a támogatás intenzitásának tudható be.

A FEAD által társfinanszírozott élelmiszerek aránya a partnerszervezetek által kiosztott élelmiszerek teljes mennyiségén belül körülbelül 50 % volt. Ez az arány a

[15] A készételek az azonnal fogyasztható száraz termékeket, a szobahőmérsékleten tárolható élelmiszereket, az előre elkészített keverékeket és a rágcsálnivalókat foglalják magukban.
[16] További részletekért lásd a mellékletben a 4–10. közös kimeneti mutatókat.

Franciaországban, Luxemburgban és Finnországban jellemző 25 % alatti értéktől a Bulgáriában, Spanyolországban és Magyarországon jellemző 100 %-ig (az összes élelmiszerig) terjed[17]. Az élelmiszerosztást végző 21 tagállam mindegyike egységes élelmiszercsomagokat osztott szét. A következő tizenhárom tagállam étkezéseket is biztosított: Belgium, Bulgária, Csehország, Görögország, Spanyolország, Finnország, Horvátország, Magyarország, Írország, Olaszország, Lettország, Lengyelország és Szlovákia.

OP I – Alapvető anyagi támogatás

2020-ban 12 tagállam nyújtott alapvető anyagi támogatást. Ezek a következő országok voltak: Ausztria, Ciprus, Csehország, Görögország, Horvátország, Magyarország, Írország, Olaszország, Litvánia, Luxemburg, Lettország és Románia. A lista hasonló a 2019. évihez; abban tér el, hogy Románia akkor még nem nyújtott alapvető anyagi támogatást, Szlovákia pedig a fent említettek szerint 2020-ban abbahagyta annak nyújtását.

Az alapvető anyagi támogatás összege továbbra is jelentősen nőtt. 2020-ban a tagállamok 69,2 millió EUR összegű alapvető anyagi támogatást osztottak szét, szemben a 2019-ben szétosztott 19,2 millióval (ami 2018-hoz képest már eleve 42 %-os, 2017-hez képest pedig 44 %-os növekedésnek felelt meg). A növekedés arra vezethető vissza, hogy az anyagi támogatások nyújtása több tagállamban is sokkal széleskörűbbé vált. Különösen jelentős növekedésnek lehettünk tanúi Ausztriában, Csehországban, Görögországban, Lettországban valamint legfőképpen Olaszországban (ahol a növekedés több mint ötszörös volt) és Romániában, ahol az EU-ban nyújtott anyagi támogatások túlnyomó többségét osztják szét (41,2 millió EUR-t). Az alapvető anyagi támogatás Horvátországban jelentősen csökkent (2,2 millió EUR-ról 368 ezer EUR-ra), kis mértékben pedig Litvániában és Luxemburgban is, Szlovákia pedig megszüntette az alapvető anyagi támogatások szétosztását.[18]

Továbbra is a gyermekes családoknak juttatott iskolai felszerelések és testápolási termékek jelentették a FEAD-on keresztül szétosztott legfőbb alapvető anyagi támogatást. 2020-ban a gyermekes családoknak biztosított termékek többek között írószerekből és iskolai felszerelésekből (Ausztria, Görögország, Horvátország, Magyarország, Írország és Lettország), iskolatáskákból (Ausztria, Görögország, Horvátország és Lettország), csecsemőápolási csomagokból (Ciprus, Görögország, Horvátország, Magyarország, Írország és Lettország), sportfelszerelésből (Görögország és Horvátország) és ruhából (Görögország, Horvátország és Olaszország) álltak. Görögországban, Magyarországon, Luxemburgban és Lettországban mosószert, csecsemőknek és kisgyermekeknek szánt krémet és szappant, valamint nedves törlőkendőket és pelenkákat is szétosztottak. Csehországban, Horvátországban, Magyarországon, Litvániában, Lettországban, Lengyelországban, Portugáliában és Romániában a Covid19 terjedésének megelőzése érdekében egyéni védőeszközöket tartalmazó higiéniai csomagokat biztosítottak, amelyek maszkokat, fertőtlenítőszereket stb. tartalmaztak.

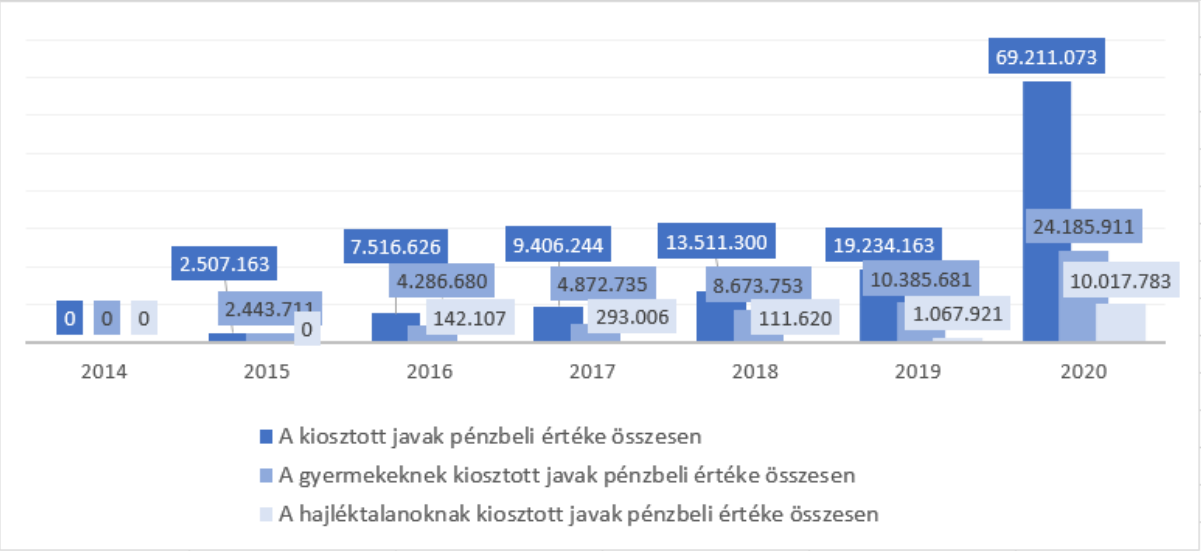
Olaszországban elsősorban lakhatási intézkedésekkel célozták meg **a hajléktalanokat**, azonban Csehországban és Görögországban is kaptak segítséget testápolási és egyéb termékek formájában. Csehországban és Olaszországban konyhai eszközökkel is ellátták őket (azokat a személyeket, akiknek lakóhelyet biztosítottak, illetve akiknek bizonytalanok voltak

[17] Lásd a mellékletben a 11b. mutatót. Az ehhez a mutatóhoz tartozó értékeket a partnerszervezetek tájékozott becslései alapján határozzák meg.

[18] Szlovákiában a pénzügyi erőforrások hiánya miatt szűnt meg az anyagi támogatás nyújtása 2020-ban. Az irányító hatóság időközben forrásokat csoportosított át erre az intézkedésre, és új közbeszerzési eljárást kezdeményezett az anyagi támogatások 2022-ben történő újraindítása érdekében.

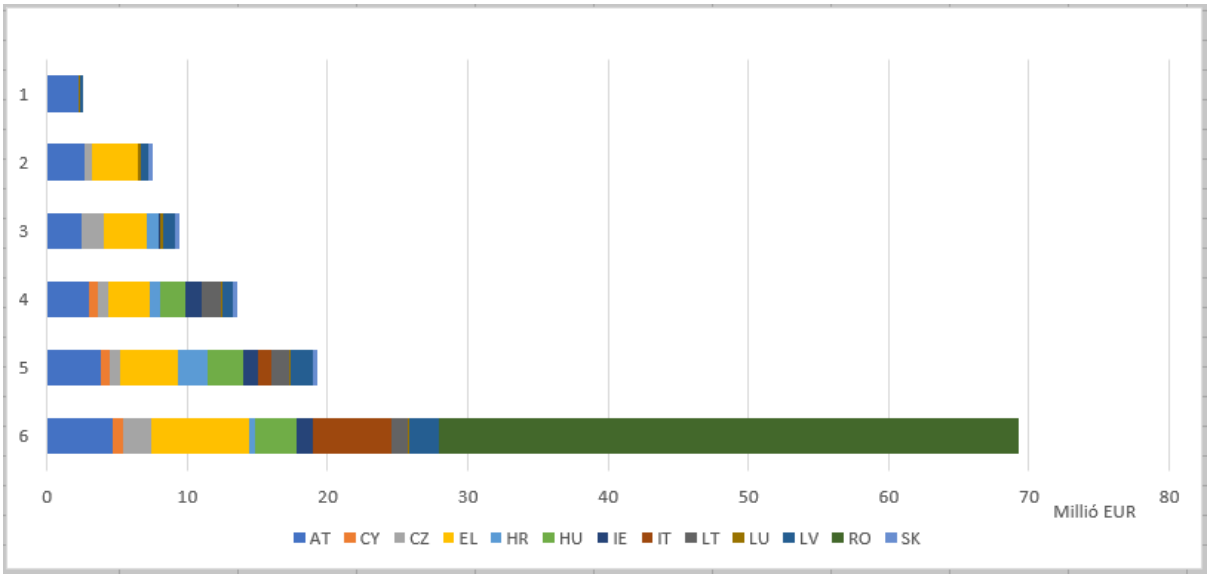
a lakhatási körülményei), valamint ruhát is biztosítottak nekik, Csehországban, Görögországban és Olaszországban pedig hálózsákokat és takarókat kaptak.

4. ábra: ***A 2014 és 2020 között kiosztott javak pénzbeli értéke összesen, típusonként***

Forrás: SFC2014

5. ábra: ***A 2014 és 2020 között kiosztott javak pénzbeli értéke összesen, tagállamonként***

Forrás: SFC2014

OP I – Kísérő intézkedések

A FEAD-rendeletnek megfelelően azok a tagállamok, amelyek 2020-ban OP I programokat hajtottak végre, kísérő intézkedéseket is alkalmaztak. A Covid19-válság azonban jelentős kihívást jelentett a FEAD-programok részét képező kísérő intézkedések megvalósítása szempontjából, és ezeket az intézkedéseket általában eltérő mértékben hajtották végre az egyes tagállamokban. Azonban a világjárvány által előidézett kihívások kezelése érdekében további kísérő intézkedéseket hajtottak végre. Például:

- Néhány tagállamban – többek között Ausztriában, Bulgáriában, Görögországban, Finnországban, Magyarországon és Olaszországban – tájékoztatást nyújtottak a világjárvánnyal kapcsolatos óvintézkedésekről.
- Egyes tagállamokban az irányító hatóságok a Covid19-világjárvány és a kapcsolódó közösségi korlátozások mentális egészségre gyakorolt hatásának kezelésére irányuló külön pszichológiai támogatást biztosítottak a kísérő intézkedések keretében (például Görögországban, Franciaországban, Lengyelországban, Romániában és Szlovéniában).
- A tagállamokban bevezetett széles körű korlátozó intézkedések miatt rendkívül fontossá vált a digitális technológia szerepe. Magyarország, Litvánia, Málta és Lengyelország különböző tevékenységeket hajtott végre a digitális készségek oktatás és foglalkoztatás terén történő fejlesztése, valamint a szociális szolgáltatások működésének a biztosítása és a családi, illetve közösségi kapcsolatok fenntartása érdekében.

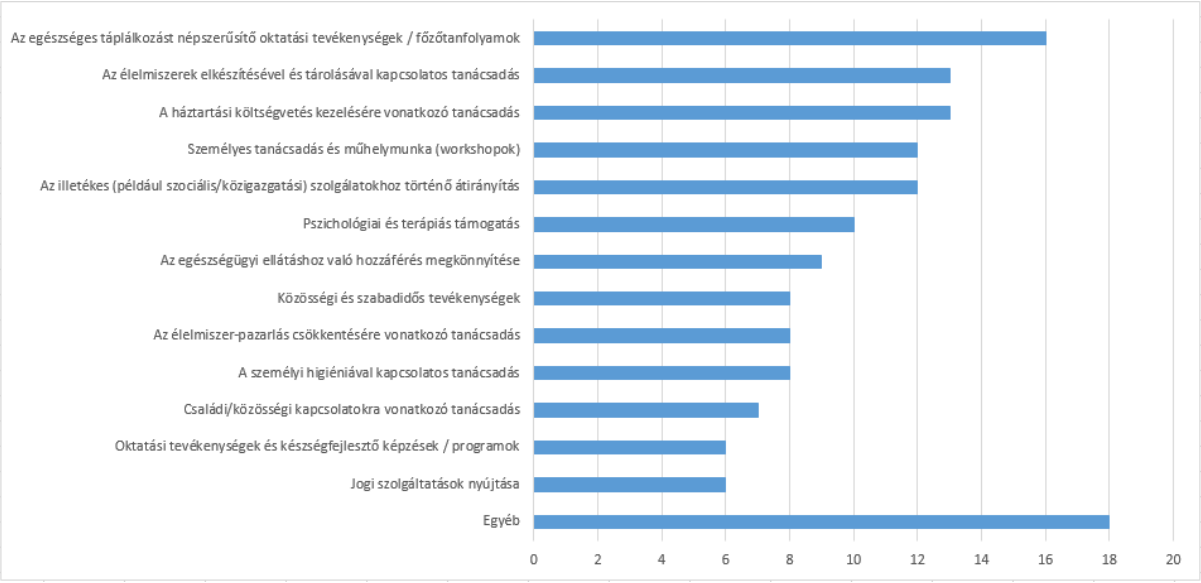
Ezenkívül a tagállamok többsége továbbra is különféle kísérő intézkedések kombinációját alkalmazta, és csak néhány tagállam döntött úgy, hogy egy vagy két tevékenységet helyez a középpontba. A megfigyelések szerint azonban 2020-ban a Covid19 miatt néhány tagállamban – például Észtországban és Írországban – csökkentették a kísérő intézkedések számát. Ezzel szemben Romániában 2020-ban jelentősen megnövelték a FEAD-on keresztül biztosított kísérő intézkedések számát. Lettországban 2019-hez képest 2020-ban 10 %-kal (112-vel) nőtt a kísérő intézkedések száma, azonban 11 %-kal (677 fővel) csökkent a kedvezményezettek száma.

A 2020-ban végrehajtott kísérő intézkedések az alábbiakat foglalták magukban:

- az élelmiszerek elkészítésével és tárolásával kapcsolatos tanácsadás (Belgium, Bulgária, Csehország, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Horvátország, Lettország, Litvánia, Málta, Lengyelország, Portugália és Szlovákia),
- az egészséges táplálkozást és életmódot népszerűsítő oktatási tevékenységek vagy tájékoztatás, például főzőtanfolyamok (Belgium, Bulgária, Csehország, Görögország, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Horvátország, Olaszország, Litvánia, Luxemburg, Lettország, Portugália, Lengyelország, Románia és Szlovákia),
- az élelmiszer-pazarlás csökkentésére vonatkozó tanácsadás (Bulgária, Csehország, Spanyolország, Finnország, Luxemburg, Lettország, Lengyelország és Portugália),
- a személyes higiéniával kapcsolatos tanácsadás (Belgium, Bulgária, Görögország, Horvátország, Magyarország, Lettország, Románia és Szlovákia),
- a megfelelő (például szociális/közigazgatási) szolgálatokhoz való továbbutalás (Belgium, Bulgária, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország, Írország, Olaszország, Luxemburg, Lettország, Portugália és Szlovákia),
- tanácsadás és műhelymunka (workshopok), különösen az oktatásba vagy a munkaerőpiacra történő beilleszkedés elősegítése érdekében (Bulgária, Ciprus, Csehország, Görögország, Finnország, Franciaország, Írország, Olaszország, Litvánia, Málta, Románia és Szlovénia),
- oktatási tevékenységek és készségfejlesztő képzések/programok (Görögország, Franciaország, Málta, Lengyelország, Románia és Szlovénia),
- az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés megkönnyítése (Bulgária, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Magyarország, Írország, Olaszország, Lettország és Románia),

- pszichológiai és terápiás támogatás (Csehország, Görögország, Finnország, Franciaország, Magyarország, Olaszország, Litvánia, Lengyelország, Románia és Szlovénia),
- a háztartási költségvetés kezelésére vonatkozó tanácsadás (Bulgária, Csehország, Görögország, Franciaország, Horvátország, Írország, Olaszország, Litvánia, Lettország, Málta, Lengyelország, Portugália és Szlovákia),
- a családi/közösségi kapcsolatok megőrzésére vagy helyreállítására vonatkozó külön tanácsadás, ideértve a konfliktuskezelést, a szülőknek nyújtott támogatásokat és az otthoni gondozáshoz nyújtott segítséget is (Bulgária, Ciprus, Franciaország, Írország, Litvánia, Lettország és Lengyelország),
- közösségi és szabadidős tevékenységek (Csehország, Finnország, Franciaország, Lettország, Luxemburg, Málta, Lengyelország és Szlovénia),
- jogi szolgáltatások nyújtása (Csehország, Franciaország, Olaszország, Litvánia, Lengyelország és Románia),
- egyéb kísérő tevékenységek (Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Észtország, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Írország, Görögország, Olaszország, Luxemburg, Málta, Lengyelország, Portugália, Románia és Szlovénia), elsősorban személyes támogatási szolgáltatások, felnőttgondozás, közösségi közlekedés, a lakhatáshoz vagy szálláshelyhez való hozzáférés megkönnyítése, a jogérvényesítéshez nyújtott támogatás és iskolai támogatás.

6. ábra: A 2019-ben végrehajtott kísérő intézkedések típusai (n = 23)

2. szövegdoboz ***A technikai segítségnyújtási források világjárványhoz kapcsolódó felhasználása***

Számos tagállam – köztük **Litvánia, Luxemburg, Lengyelország, Románia és Szlovénia** – mozgósította a technikai segítségnyújtási forrásokat kifejezetten a Covid19-világjárvány által támasztott különböző kihívások megoldása érdekében. **Litvánia, Bulgária** és **Lengyelország** irányító hatóságai úgy döntöttek, hogy a technikai segítségnyújtásra elkülönített pénzeszközök egy részét arra fordítják, hogy egyéni védőeszközöket vásároljanak az

élelmiszersegélyek szétosztásában közvetlenül részt vevő munkavállalóknak és önkénteseknek.

Luxemburgban a technikai segítségnyújtást a FEAD operatív programjainak és végső kedvezményezettjeinek a félidős felmérésére használták fel, valamint arra, hogy a világjárvány alatt veszélyeztetettnek minősülő kedvezményezettek számára módosítsák a szoftvereket a távoli vásárlás érdekében.

Lettországban a technikai segítségnyújtási forrásokat a munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtésére irányuló intézkedések folyamatosságának a biztosításához, valamint a munkavállalási lehetőségekkel kapcsolatban vették igénybe, melynek során a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség elveit is tiszteletben tartották.

A tagállamok – többek között **Románia** és **Szlovénia** – a FEAD végrehajtásának és működésének a támogatására használták fel a technikai segítségnyújtási forrásokat. **Romániában** a technikai segítségnyújtást arra használták, hogy logisztikai támogatás nyújtásával segítsék a FEAD általános végrehajtását; például szerződéses alkalmazottakat vettek fel, biztosították a működéshez szükséges eszközöket, és gondoskodtak az üzemeltető személyzet védelméről.

Ezenkívül a jelentések szerint néhány tagállamban az adott operatív programokra elkülönített költségvetés egy részét szintén egyedi intézkedésekre csoportosították át. **Szlovákiában** az eredetileg más intézkedésekre elkülönített, fel nem használt költségvetés egy részét arra csoportosították át, hogy a Covid19-világjárványhoz kapcsolódó higiéniai csomagokat biztosítsanak a végső kedvezményezetteknek.

OP II – Társadalmi befogadás

Az OP II[19] tagállamai (Dánia, Hollandia, Németország és Svédország) 2020-ban is folytatták a társadalmi befogadást célzó tevékenységek végrehajtását, annak ellenére, hogy a Covid19-válság valamennyi tagállamban súlyos negatív hatást gyakorolt a tevékenységekre.

Németország folytatta az újonnan érkezett felnőttek és a hajléktalanok megszólítását, valamint e személyek tanácsadáshoz és támogatási intézkedésekhez való hozzáférésének a javítását. Az „A” egyedi célkitűzés keretében 4 275 óvodáskorú, legfeljebb 7 éves bevándorló gyermeket támogattak. 3 767 bevándorló gyermek élt legalább egy, a kisgyermekkori nevelésre vonatkozó lehetőséggel. Ez 88,11 %-os eredménymutatónak felel meg. A „B” egyedi célkitűzés keretében 5 365 hajléktalan és a hajléktalanság veszélyének személy részesült tanácsadásban. 4 373 fő (az összes érintett személy 81,56 %-a) kapott segítséget legalább egy szociális szolgálat által nyújtott tanácsadás, illetve mentorálás formájában.

Dániában bővítették a hajléktalanok – köztük a más uniós országokból származó, dániai tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek – körülményeinek a javítására irányuló tevékenységeket. Bár a projekttevékenységek a Covid19-hez kapcsolódó korlátozások idején is folytatódtak, a világjárvány kihívást jelentett, így a résztvevők száma meredeken csökkent, a 2019. évi 757-ről 2020-ban 277-re. A Covid19 a migránsokkal foglalkozó egyesületekre gyakorolta a legnagyobb hatást, mivel sokan visszatértek a származási országukba.

[19] Azok a tagállamok, amelyek végrehajtják „a leginkább rászoruló személyek társadalmi befogadását célzó operatív programot” (más néven „OP II”-t), vagyis amelyek támogatják a leginkább rászoruló személyek társadalmi befogadását célzó, az aktív munkaerőpiaci intézkedésektől eltérő, nem pénzügyi és nem anyagi támogatásból álló tevékenységeket.

Hollandiában az „Idős emberek a szomszédságban” című projektet súlyosan érintette a Covid19-válság kitörése, ettől függetlenül azonban különösen hasznosnak bizonyult. A projekt célja, hogy a hátrányos helyzetű, 65 év feletti személyek körében enyhítse a társadalmi kirekesztődést. A projekt fő kapcsolattartó pontjai a helyi könyvtárak, ezek azonban gyakran zárva voltak. Azonban a résztvevők által korábban látogatott, digitális készségekkel kapcsolatos foglalkozások a korlátozó intézkedések alatt kifizetődtek, és lehetővé tették az online foglalkozások folytatását. A projekt tehát továbbra is sikeresen biztosította, hogy a résztvevők ne érezzék magukat kirekesztve a társadalomból. Néhány esetben a résztvevők maguk kezdeményezték, hogy a találkozókat a szabadban folytassák. Végül a résztvevő könyvtárak még új résztvevőket is be tudtak vonni, bár azok száma 579-ről 366-ra csökkent, ami a 2014–2020-as időszakban összesen 3 219 főt jelentett. Ezenkívül kijelentették, hogy a FEAD-finanszírozás lejárta után is folytatni kívánják a projektet a saját forrásaikból.

Svédországban a társadalmi befogadást célzó programok kétféle támogatást foglalnak magukban: az egészségfejlesztést, valamint a svéd társadalommal kapcsolatos alapvető tájékoztatást, melynek címzettjei a más uniós vagy EGT-országokból érkező rászorulók. 2020-ban jelentősen nőtt a résztvevők száma, a 2019. évi 658-ról 1 175-re. A 2014–2020-as időszakban a résztvevők száma összesen 3 849 volt. A főbb célcsoportokat a hajléktalanok (vagy a hajléktalanság kockázatának kitett személyek), a migránsok, a külföldi hátterű személyek, a kisebbségek és a nők alkotják. Ezek a csoportok együttesen a FEAD-programok végső kedvezményezettjeinek több mint a 90 %-át teszik ki.

2.3. A végrehajtás akadályai

A FEAD megfelelően halad a céljai elérése felé. A végrehajtás előtt azonban továbbra is állt néhány akadály, például a partnerszervezetek kapacitásproblémái és a logisztikai kihívások, amelyek elsősorban a Covid19-világjárványhoz kapcsolódtak. Ezeket a FEAD 2020. évi módosításai által lehetővé tett nagyobb rugalmasság és kevesebb adminisztratív teher segítségével részben sikerült megoldani; a szóban forgó módosítások lehetővé tették az elektronikus utalványok használatát az élelmiszersegélyekkel (Portugália és Románia) és az alapvető anyagi támogatásokkal (Litvánia, Luxemburg és Románia) kapcsolatban, az egyéni védőeszközök biztosítását (ezáltal csökkentve a fertőzés kockázatát) és a 2020–2021-es számviteli év tekintetében az intézkedések 100 %-os finanszírozását. Az új kihívások kezelése szempontjából az irányító hatóságok és a partnerszervezetek közötti szoros együttműködés is alapvető fontosságúnak bizonyult.

Több mint 20 tagállam számolt be a végrehajtást akadályozó tényezőkről. A legtöbb tagállam (köztük Belgium, Ciprus, Csehország, Észtország, Spanyolország, Görögország, Finnország, Franciaország, Horvátország, Írország, Olaszország, Litvánia, Luxemburg, Lettország, Málta, Lengyelország, Portugália, Románia, Svédország, Szlovénia és Szlovákia) arról számolt be, hogy a Covid19-világjárvány és annak különböző szintű hatásai 2020-ban jelentős akadályokat gördítettek a FEAD-programok végrehajtása elé:

- **A lezárások és a korlátozások miatt számos felsorolt tagállamban fel kellett függeszteni a tevékenységek végrehajtását.** A munkaerőhiány miatt néhány esetben elosztóközpontokat kellett bezárni (Belgiumban, Írországban és Luxemburgban). A tagállamok többségében azonban olyan módosításokat vezettek be, amelyek a korlátozások ellenére lehetővé tették az élelmiszerosztás folytatását. Általában lehetővé tették a végső kedvezményezettek számára, hogy meghatározott időben és helyen, illetve különböző módokon vegyék át az élelmiszersegélyt (Belgiumban, Cipruson, Csehországban, Észtországban, Spanyolországban, Görögországban,

Finnországban, Franciaországban, Horvátországban, Írországban, Olaszországban, Litvániában, Luxemburgban, Lettországban, Máltán, Lengyelországban, Portugáliában, Romániában, Szlovéniában és Szlovákiában). Az élelmiszersegélyt és az anyagi támogatást például házhoz szállították a végső kedvezményezetteknek, illetve előre egyeztetett időpontban vagy élelmiszer-utalványok formájában adták át (Portugáliában és Romániában) annak érdekében, hogy elkerüljék az elosztóközpontok túlzsúfoltságát. Egyes tagállamokban a kísérő intézkedéseket is az új kihívásokhoz igazították (Hollandiában például személyesen és távolról is végezték az érintett tevékenységeket), más tagállamokban (például Lengyelországban) azonban megszüntették őket.

- **Az élelmiszerosztás és az anyagi támogatások végrehajtásával kapcsolatos késedelmeket és nehézségeket** Belgiumban, Bulgáriában, Csehországban, Dániában, Franciaországban, Görögországban, Horvátországban, Lengyelországban, Máltán, Portugáliában és Romániában **közvetlenül a világjárvány idézte elő.** Különösen egyes élelmiszeripari termékek biztosítása tekintetében számoltak be kihívásokról (Luxemburgban és Lengyelországban), amelyek a piacon korlátozottan rendelkezésre álló nyersanyagokra és a termelési folyamattal kapcsolatos késedelmekre voltak visszavezethetők. Lengyelországban ezenkívül a munkaerőhiány a szerződések végrehajtását illetően is nehézségekhez vezetett – például a fuvarozó vállalatok tekintetében –, melynek következtében egyes termékek biztosítása nehézkessé vált. Szlovákia arról számolt be, hogy egy-egy esetben nehézségekbe ütközött amiatt, hogy a végső kedvezményezetteknek megváltozott az állandó lakcíme, illetve nem fogadták el a támogatást.

Az elmúlt évekhez hasonlóan a FEAD rugalmassága, valamint az irányító hatóságok és a partnerszervezetek között kialakult szoros együttműködés számos akadály leküzdésében segített az országoknak. Néhány tagállamban (például Belgiumban, Németországban, Dániában, Franciaországban, Olaszországban, Írországban és Svédországban) az irányító hatóság a program megvalósításának megbeszélése és támogatása érdekében rendszeresen személyes vagy online találkozókat tartott a partnerszervezetekkel és az érdekelt felekkel.

Bár a tagállamok elsősorban a Covid19-válság hatásaival kapcsolatos kihívásokról számoltak be, a következőkhöz kapcsolódó egyéb kihívások is jelentkeztek:

- logisztika, például a magas szállítási költségek; a termékek szállítás során történő megsemmisülése; az észszerű készletgazdálkodás elveinek – a beérkezési sorrend elvének – a be nem tartása (Belgium, Görögország, Horvátország, Lettország, Lengyelország és Portugália),
- Lengyelországban a programok egyes üzemeltetői a minőségi követelmények be nem tartásáról számoltak be, ami az élelmiszer-beszállítókkal szembeni szerződéses szankciókhoz vezetett,

a partnerszervezetek kapacitáshiánya (Dánia és Lengyelország); különösen a célcsoportok nyilvántartásba vételét illetően vagy a tagállamok területi elhelyezkedése miatt (Litvánia).

3. szövegdoboz ***A Covid19-járvánnyal kapcsolatos kihívások***

Litvániában a Covid19-világjárvány idején felmerült a megbélyegzés problémája, mivel olyan személyek is gazdasági nehézségekkel szembesültek, akik korábban nem álltak

kapcsolatban a szociális ellátórendszerrel, és közülük néhányan elutasították a FEAD támogatását, noha jogosultak voltak rá.

Máltán az ország kis méretéből adódóan is megfigyelhető volt a megbélyegzés, mivel itt az azonos településekről származó emberek személyesen ismerik egymást, vagy rokonok. Erre tekintettel a FEAD kedvezményezettjeinek további segítséget nyújtanak azzal, hogy lehetővé teszik számukra, hogy a támogatást a lakóhelyük szerinti helyi elosztóközpont helyett egy általuk kiválasztott központban vegyék át.

Belgiumban a Covid19-válság jelentős és messzemenő következményekkel járt, és az irányító hatóság, az élelmiszersegélyezési ágazat, valamint a partnerszervezetek a körülményekhez való gyors alkalmazkodás érdekében összefogtak, melynek keretében rendszeres megbeszéléseket tartottak, hogy olyan megoldásokat találjanak, amelyek megfelelnek a kedvezményezettek igényeinek, és egyúttal igyekeztek mérsékelni a hirtelen és váratlanul bekövetkező korlátozások hatásait.

Portugáliában 2020 márciusa és júliusa között intézkedéseket fogadtak el a támogatások szétosztásával kapcsolatos egyes adminisztratív eljárások egyszerűsítése érdekében – konkrétabban a termékek kézbesítésének a visszaigazolására vonatkozóan –, amelyek alapvetően a fertőzés kockázatának a mérséklésére és a Covid19 terjedésének a megelőzésére irányultak.

Cipruson a közösségi távolságtartási intézkedések betartására vonatkozó kötelezettség miatt nem lehetett megtartani az éves felülvizsgálati ülést. 2020-ban a közreműködő szervezet és az irányító hatóság tisztviselői, valamint a kedvezményezettek képviselői több uniós szintű ülésen is részt vettek**,** például a FEAD-közösség és a FEAD szakértői csoport ülésein, amelyekre online került sor.

Olaszország a világjárványra való reagálás érdekében rendkívüli intézkedéseket vezetett be. Kiszélesítette a segélyben részesülő leginkább rászoruló személyek körét, és mind a végső kedvezményezettek, mind a segélyt szétosztó önkéntesek tekintetében bevezette az egyéni védőeszközök alkalmazását. A támogatások szétosztásán is változtattak: a nem kormányzati partnerszervezetek helyett – amelyek közül a világjárvány miatt néhányat be kellett zárni, vagy nem rendelkeztek elég önkéntessel – bevonták az önkormányzatokat.

Finnországban a vírustól való félelem miatt sok idősebb önkéntes felhagyott az élelmiszerosztásban való részvétellel. A helyükre azonban fiatalabb önkéntesek, sok esetben diákok léptek, ezért a szolgáltatásnyújtás továbbra is biztosítva volt.

2.4. Általános alapelvek

A FEAD-rendelet 5. cikke meghatározza azokat az alapelveket, amelyeket az Alap kialakítása és végrehajtása során általánosan alkalmazni kell. Ilyen alapelv többek között a finanszírozás kiegészítő jellege, a nemek közötti egyenlőség, a hátrányos megkülönböztetés tilalma, az élelmiszer-pazarlás visszaszorítása, a kiegyensúlyozott étrend, a népegészségügy, valamint a környezeti és éghajlati szempontok. A tagállamoknak be kell tartaniuk ezeket az alapelveket, és az éves végrehajtási jelentéseikben be kell számolniuk róluk.

A tagállamok úgy teljesítik a kiegészítő jelleg alapelvét, hogy a programokat összehangolják az egyéb finanszírozási eszközökkel, a kettős finanszírozás elkerülése és a támogatások alkalmazási körének növelése érdekében**. Magyarországon** például az irányító hatóságok biztosítják, hogy a támogatásban részesülő műveletek ne kapjanak támogatást más operatív programból vagy uniós eszközből. **Litvániában** az irányító hatóság központi szerepet játszik a kettős finanszírozás programozási időszak alatt történő megelőzésében, az operatív program és a projektek kezelésére vonatkozó nemzeti jogszabályok előkészítésében,

valamint a projektek finanszírozására vonatkozó döntéshozatali folyamatban. A közreműködő szervezet a kifizetési kérelmek ellenőrzése, a közbeszerzési eljárások nyomon követése és a projektek helyszíni ellenőrzése útján vesz részt a kettős finanszírozás megelőzésében és ellenőrzésében. **Romániában** az ESZA-val, valamint más uniós szakpolitikákkal, stratégiákkal és eszközökkel, – különösen a népegészségügyre és az élelmiszer-pazarlás elleni küzdelemre vonatkozó uniós kezdeményezésekkel – való koordinációt úgy biztosították, hogy ezt az operatív programot ugyanazon irányító hatóság hatáskörébe utalták annak érdekében, hogy elkerüljék a kettős finanszírozást, és hogy biztosítsák a FEAD hatálya alá tartozó intézkedések megfelelő koordinációját.

Minden tagállam jelentést tesz a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó elveknek és a hátrányos megkülönböztetés elleni politikáknak való megfelelésről. A célcsoport és a végső kedvezményezettek azonosítása érdekében a tagállamok többsége objektív támogathatósági feltételeket állapított meg, amelyek az érintett személyek társadalmi-gazdasági helyzetére vonatkoznak, és megakadályozzák, hogy a segélyek szétosztása során bármilyen szinten hátrányos megkülönböztetés forduljon elő. **Finnországban** az irányító hatóság tájékoztatta a partnerszervezeteit és az elosztási pontokat az Alap fő elveiről, és a partnerszervezetek hálózata olyan szervezeteket foglal magában, amelyek különböző célcsoportokat szólítanak meg annak biztosítása érdekében, hogy a támogatás nemtől függetlenül elérhető legyen. **Lettországban** intézkedéseket hoztak annak érdekében, hogy biztosítsák az akadálymentesség elvének a betartását, többek között a funkcionális fogyatékossággal élők igényeivel kapcsolatban is (a nemzeti előírásokkal összhangban). Így a csomagokat házhoz szállítják a végső kedvezményezetteknek, ha nem tudnak megjelenni az elosztóhelyen. Azokat az embereket, akik számára az utazás nehézkes, valamint a kisgyermekes szülőket és az időseket előreveszik az elosztóhelyeken, hogy sorban állás nélkül vehessék át a csomagokat, az elosztási pontok pedig a tömegközlekedési eszközök megállói közelében találhatók. **Luxemburg** az Európa 2020 mutatóját használja a szegénység és a társadalmi kirekesztés veszélyének kitett személyek azonosítására. E veszélyeztetett személyek között nem luxemburgi állampolgárok is vannak, akik nem feltétlenül rendelkeznek az összes olyan engedéllyel, amely lehetővé tenné számukra az országban való jogszerű letelepedést; mások pedig nem tudták időben megadni az összes szükséges információt. Az elsődleges cél az volt, hogy ezek a személyek és családok is hozzáférjenek az élelmiszersegélyhez, és részt vegyenek a programban.

Számos tagállam jelezte, hogy változatos, kiegyensúlyozott tápanyagtartalmú élelmiszereket oszt szét, és hogy intézkedéseket alkalmaz az élelmiszer-pazarlás korlátozása érdekében. Az élelmiszerek kiválasztása során minden tagállamban figyelembe vették az élelmiszer-biztonság kérdését, valamint hogy mely termékek járulnak hozzá a változatos étrendhez. Emellett a termékek kiválasztásánál figyelembe vették az élelmiszerek szállíthatóságát, a partnerszervezetek korlátozott tárolási kapacitását és a termékek tartósságát is. **Litvániában** hosszú élettartamú termékeket vásároltak, és a szükséges mennyiségek pontos meghatározása érdekében részletes listákat készítettek a végső kedvezményezettekről. **Írországban** egy szociális vállalkozásnak köszönhetően a cégek és a jótékonysági szervezetek kapcsolatba tudnak lépni egymással, ami az ország egész területén lehetővé teszi, hogy a jótékonysági szervezetek hozzáférjenek a különféle, jó minőségű, de felesleggé vált élelmiszerekhez és elosszák azokat. Mindez jelentős megtakarítást eredményezett a jótékonysági szervezetek számára az élelmiszerekkel kapcsolatos költségek terén. **Spanyolországban** könnyen kezelhető, jól tárolható és hosszú szavatossági idővel rendelkező élelmiszereket osztanak szét a program keretében. Ezenkívül az élelmiszereket a végső rendeltetési helynek megfelelő módon szállítják, ami megkönnyíti azok kezelését, és így kisebb a kockázata a csomagolás megsérülésének és az élelmiszer-pazarlásnak is.

Valamennyi tagállam biztosítja, hogy a szétosztott élelmiszerek és termékek megfeleljenek a nemzeti egészségügyi és biztonsági előírásoknak. Számos tagállam az egészséges életmódot ösztönző kísérő intézkedésekkel is támogatja a végső kedvezményezettek egészségét. **Magyarországon, Romániában és Szlovákiában** az irányító hatóságok dietetikusokat is bevontak a tervezési folyamatba annak biztosítása érdekében, hogy a kiosztott meleg ételek az egészséges táplálkozás szempontjából optimális, ásványi anyagokban és vitaminokban gazdag élelmiszerekből készüljenek el. **Olaszország** a termékek kiválasztása során figyelmet fordít a mediterrán étrendet jellemző fehérjék és szénhidrátok megfelelő bevitelének fontosságára. **Szlovéniában** a beszállítóknak az élelmiszer-ellátás minden egyes szakasza előtt be kell nyújtaniuk egy akkreditált laboratórium vizsgálati jelentését, amely tartalmazza a szállítandó termékek elemzését. **Romániában** a higiéniai csomagok tartalmával kapcsolatos találkozókat is tartottak az érintett érdekelt felekkel (az Egészségügyi Minisztériummal, a Nemzeti Népegészségügyi Intézettel és az anyák és a gyermekek egészségével foglalkozó nemzeti intézettel, valamint a Munkaügyi és Szociális Igazságügyi Minisztérium képviselőivel).

A legtöbb tagállam éves végrehajtási jelentése arról számol be, hogy környezetbarát intézkedéseket valósítottak meg. Mivel **Finnországban** viszonylag kevés terméket szereznek be, a központosított beszerzés és szállítás kisebb környezeti hatással jár, mintha az egyes partnerszervezetek önállóan végeznék a szállítást. **Lettországban** további környezetbarát intézkedéseket is támogattak, például a papír újrahasznosításának lehetőségét, a nyomtatások számának a korlátozását, a papír (beleértve az újrahasznosított papírt is) jegyzetfüzetekhez történő újrafelhasználását, valamint lehetőség szerint az FSC-tanúsítvánnyal rendelkező erdőkből származó fából készült papíráru használatát.

A legtöbb tagállam arról számolt be, hogy a FEAD programozása során a partnerség elvét alkalmazza. Bulgáriában a partnerségi elvet az érdekelt felekkel folytatott széles körű konzultáció alapján dolgozták ki és hajtották végre az operatív programban; a partnerekkel való folyamatos együttműködés alapján sikerült pontosan azonosítani a meglévő problémákat és azok kezelésének a legmegfelelőbb módját. **Lengyelországban** a nemzeti szervezetek a regionális és a helyi szervezetekkel való folyamatos együttműködésük során alkalmazzák a partnerség elvét, melynek keretében figyelemmel kísérik az élelmiszerosztás és a kísérő intézkedések végrehajtása terén elért eredményeket, és reagálnak a bejelentett nehézségekere. Az irányító hatóságok és a szervezetek rendszeres találkozókat és képzéseket is szerveznek.

Néhány tagállam arról számolt be, hogy intézkedéseket hozott az adminisztratív terhek csökkentése érdekében. Finnországban a termékek központosított beszerzése és szállítása – amire a termékek kis mennyisége miatt van lehetőség – segít a szóban forgó műveletekkel kapcsolatos adminisztratív terhek csökkentésében. **Bulgáriában** a „hatékonyság” feltételére vonatkozó elemzést végeztek annak érdekében, hogy a programok végrehajtásának valamennyi szakaszában megelőzzék a szükségtelen adminisztratív terheket, továbbá több egyszerűsítési szabályt is bevezettek. **Szlovákiában** a partnerszervezetek adminisztratív terheinek csökkentése érdekében az irányító hatóság egységárat állapított meg a meleg ételekre vonatkozóan, amely kategórián belül különböző árakat határozott meg a saját készítésű, illetve a vállalkozóktól beszerzett meleg ételek tekintetében. Az egységárat a jóváhagyás előtt tájékoztatásul megosztották a Bizottsággal.

2.5. Értékelések

A FEAD félidős értékelésében foglalt javaslat szerint a programoknak a jövőben továbbra is a leginkább rászoruló személyekre kell összpontosítaniuk, és meg kell őrizni a rugalmasságot annak érdekében, hogy a társadalmi befogadást célzó és az anyagi

támogatási programok is megvalósíthatók legyenek. Azokban az esetekben, amelyekben a célcsoportok megegyeznek, a FEAD és az ESZA egyesítése valóban elő fogja segíteni a szinergiákat, és megnyitja majd a társadalmi befogadást célzó alapvető támogatások lehetséges útjait, amelyek eredményeként az emberek képzéseken vehetnek részt, és munkát találhatnak. A javaslat szerint ezenkívül ösztönözni kell a tagállamokat a rendelet szigorú betartására annak elkerülése érdekében, hogy a rendeletben foglalt előírásokon túlmutató nemzeti szintű követelményeket fogadjanak el, mivel az adminisztratív terhek jelentős része a tagállami szinten előírt követelményekből, például a támogathatóság szűk meghatározásaiból ered. A jelenleg folyamatban lévő, „A FEAD nyomon követését támogató vizsgálat – a tagállamok által alkalmazott adatgyűjtési rendszerek" előzetes megállapításai megerősítik a FEAD félidős értékelésének a megállapításait, és példákkal fognak szolgálni a nyomonkövetési rendszerekkel kapcsolatos bevált gyakorlatokra.

A végrehajtással kapcsolatos kihívásokkal a FEAD-ot értékelő partnerségi találkozókon, valamint a 2021–2027-es időszakra vonatkozó, a FEAD-műveleteket az ESZA-val összevonó rendeletben foglalkoztak. Ezenkívül a leginkább rászorulókat megcélzó egyedi célkitűzések tekintetében egyszerűsített nyomonkövetési követelmények alkalmaznak. A teljesítménymutatók esetében már nem kell jelenteni a megvásárolt áruk típusát, és nem kell különbséget tenni a kiosztott ételek és élelmiszercsomagok mennyisége között. Ha az adatok nyilvántartásokból származnak, a tagállamok nemzeti fogalommeghatározásokat alkalmazhatnak, nem kell igazodniuk az eszköztár fogalommeghatározásaihoz. Ezenkívül egy felhatalmazó rendelkezés alapján a tagállamok nyilvántartásokat vagy azokkal egyenértékű forrásokat alkalmazhatnak. Az éves végrehajtási jelentések megszűnnek. Ehelyett az adatszolgáltatást a Bizottság és a programhatóságok közötti rendszeres információcserére szolgáló informatikai eszközön, az SFC2021-en keresztül kell majd teljesíteni. Minden egyedi célkitűzés esetében kötelező értékelést végezni.

A rendelet előírásaival összhangban az élelmiszert és/vagy alapvető anyagi támogatást biztosító operatív programot (I. operatív programot) végrehajtó irányító hatóságok 2017-ben strukturált felmérést végeztek a végső kedvezményezettekre vonatkozóan. Ezeket a felméréseket, egy külső értékelés megállapításait és a nyilvános konzultáció eredményeit a Bizottság felhasználta a FEAD félidős értékeléséhez, és a 2021–2027-es programokra vonatkozó tárgyalások során is figyelembe vették őket. Ezenkívül az irányító hatóságok 2022-ben elvégzik a FEAD végső kedvezményezettjeire vonatkozó strukturált felmérés második fordulóját amely az I. típusú programokhoz (azaz az élelmiszert és/vagy alapvető anyagi támogatást és kísérő intézkedéseket nyújtó programokhoz) fog kapcsolódni. E felmérés eredményeit az irányító hatóságok felhasználhatják az értékelések elvégzéséhez és a nemzeti szintű tanulságok levonásához, a Bizottság pedig a felmérés uniós szinten összesített eredményeit figyelembe fogja venni a FEAD utólagos értékelése során.

4. szövegdoboz: ***A Bulgáriában, Finnországban és Szlovéniában elvégzett értékelési tevékenységek***

Bulgária

Az irányító hatóság külső értékelést végzett az élelmiszert és/vagy alapvető anyagi támogatást nyújtó operatív program teljesítményének a felmérése céljából. Az értékelés megállapította, hogy a minőségi feltételek teljesültek, és hogy a programmal kapcsolatban végrehajtott operatív változtatások a programok hatékonyságának, eredményességének, megfelelőségének, egységességének és uniós hozzáadott értékének a növelését szolgálták. A kísérő intézkedések révén hozzájárultak továbbá a meleg ételek kiosztásában, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztés leküzdését célzó program keretében nyújtott

támogatásban részesülők számának a növeléséhez.

Az ajánlások kiemelték, hogy a következő területeken van még mit javítani: a tevékenységek nyilvánossággal történő megismertetése; a munkaképes személyek továbbképzésekre történő átirányítása és aktív munkaerőpiaci beilleszkedése; a jelenlegi modellhez képest alternatív élelmiszersegélyezési lehetőségek bevezetése a kockázatok felmérése és a szolgáltatásnyújtás minőségének a biztosítása érdekében, valamint annak érdekében, hogy ne legyen korlátozva a leginkább rászorulók segélyhez való hozzáférése; (a 2021–2027-es programozási időszak tekintetében) mérlegelni kell az élelmiszersegéllyel együtt biztosítandó további anyagi támogatási formák finanszírozására irányuló intézkedések bevezetését; a Szociális Védelmi Alapból származó pénzeszközöket elsősorban a nyilvános étkezdék felújítását és korszerűsítését célzó projektek finanszírozására kell fordítani.

Finnország

2020 novemberében Finnország távolról megtartott éves értékelő találkozón vett rész a Bizottsággal. A partnerszervezetek és az irányító hatóság éves közös ülését szintén távolról tartották meg januárban. Az éves találkozón megtárgyalták az aktuális kérdéseket, valamint a termékek szállításával és szétosztásával kapcsolatos visszajelzéseket. A találkozó ezenkívül útmutatást és tanácsot kívánt adni a nyomtatványok kitöltéséhez és az átvételi pontok irányításához. Emellett a 2021. évi végrehajtással kapcsolatos előzetes információkat és az ESZA+ előkészítésének aktuális állását is áttekintették.

Szlovénia

Az IMO operatív programjának 2019-ben elvégzett félidős értékelése azt mutatta, hogy a program végrehajtása igen költséghatékony módon történik. Az élelmiszer-beszerzési folyamaton van még mit javítani, különösen a kedvezőbb termékárak elérésével kapcsolatban. Javasolták a rendszerek egységesítését vagy a partnerszervezetek és a szociális központ adatbázisainak az összekapcsolását. Ezenkívül azt is javasolták, hogy a partnerszervezetek tehermentesítése érdekében a végső kedvezményezettek listáját valamely illetékes szervezet állítsa össze. Sem az irányító hatóságot (a Munkaügyi, Családügyi és Szociális Minisztériumot), sem a partnerszervezeteket nem jellemezte jelentős adminisztratív teher; az optimalizálást csak a támogatások kedvezményezettjeinek az összevonásával lehetett megvalósítani.

1. KÖVETKEZTETÉSEK

2020-ban a FEAD-műveletekre hatást gyakorolt a Covid19-világjárvány kitörése. Az egészségügyi válság tovább rontott a FEAD-támogatásban részesülő, már elve kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek körülményein, miközben az élelmiszersegély iránt új igények is jelentkeztek, ezért összességében megnőtt az élelmiszersegély és az anyagi támogatás iránti kereslet. Ezenkívül a helyszíni támogatást nyújtó partnerszervezetek kapacitásproblémákkal és logisztikai kihívásokkal küzdöttek többek között a munkaerőhiány, az élelmiszerek és az anyagi javak elosztásában jelentkező zavarok, valamint az egészségügyi korlátozások – például a kijárási korlátozások és az új higiéniai követelmények – miatt.

Azonban bebizonyosodott, hogy a FEAD rugalmas, és képes alkalmazkodni az újonnan felmerülő igényekhez. Szabályozási szempontból az elmúlt két évben három alkalommal módosították a FEAD-rendeletet.

1. A CRII+ kezdeményezés keretében elfogadott módosítások lehetővé tették a közvetett szállítási módok, pl. utalványok vagy kártyák használatát (a fertőzés kockázatának csökkentése érdekében), valamint a FEAD-támogatást nyújtó szervezetek számára az egyéni védőeszközök beszerzését. Ezenkívül a tagállamok likviditása is megerősödött, ami egy számviteli évre lehetővé tette a 100 %-os társfinanszírozási arány biztosítását.
2. A REACT-EU keretében elfogadott módosítások lehetővé tették a tagállamok számára, hogy további forrásokat különítsenek el a FEAD számára annak érdekében, hogy kiegészítsék a meglévő támogatásokat, például élelmiszersegélyekkel, alapvető anyagi támogatásokkal vagy a társadalmi befogadást célzó intézkedésekkel. A célcsoportok ismerete és a partnerszervezetek tájékoztatási tevékenysége, valamint az irányító hatóságokkal való szoros együttműködésük szintén alapvető fontosságúnak bizonyult a világjárvánnyal kapcsolatos kihívások kezelése és az új rugalmas lehetőségek kiaknázása szempontjából.
3. A CARE-kezdeményezés (az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés) keretében a módosítások nagyobb rugalmasságot és likviditást biztosítanak a tagállamoknak és a régióknak ahhoz, hogy a FEAD segítségével szükséghelyzeti támogatást nyújtsanak az Orosz Föderáció inváziója követően Ukrajnából elmenekülő embereknek.

A FEAD-támogatásokra elszámolható közkiadások teljes összege 2020-ban 643 millió EUR volt, amely a 2019. évi 608 millió EUR-hoz képest növekedést jelent. 2020 végén a 2014 és 2020 közötti időszakra összesen előirányzott összegek így közel 3,9 milliárd EUR-t tettek ki, ami a programok összes forrásának (beleértve az uniós finanszírozást és a nemzeti társfinanszírozást is) a 85 %-át jelentette. 2020-ban mintegy 552,2 millió EUR került kifizetésre a kedvezményezetteknek; ez a korábbi évekhez képest jelentős növekedést jelent, ami a romániai műveletek újraindulásának és a világjárvány idején megnövekedett keresletnek köszönhető. Ennélfogva tehát úgy tűnik, hogy a FEAD pénzügyi végrehajtása jól halad.

2020-ban a FEAD 27 tagállamban nyújtott sikeresen támogatást, és határozott lépéseket tett céljai elérése felé. A legtöbb tagállam (27-ből 23) élelmiszert osztott ki, és/vagy alapvető anyagi támogatást nyújtott a kísérő intézkedések alkalmazása mellett, négy tagállam pedig folytatta a társadalmi befogadást célzó programok megvalósítását. Közel 15 millió fő élelmiszersegélyben, mintegy 1,96 millió fő pedig anyagi támogatásban részesült, továbbá 30 000 ember kapott támogatást a társadalmi befogadást célzó intézkedések útján. A célcsoportok profilja néhány kisebb változástól eltekintve lényegében nem változott: a végső kedvezményezettek mintegy 47 %-a volt nő, 28 %-a volt gyermek, mintegy 10 %-a volt migráns, külföldi hátterű vagy valamilyen kisebbséghez tartozó személy, 10 %-a volt 65 éves vagy annál idősebb, 6 %-a volt hajléktalan, és 6 %-a volt fogyatékossággal élő személy. Az OP I programokat végrehajtó valamennyi tagállam kísérő intézkedéseket is biztosított, amelyeket hozzá kellett igazítani az egészségügyi válsághelyzethez. A nemzeti éves végrehajtási jelentések is azt mutatták, hogy a tagállamok betartották az általános alapelveket.

A FEAD 2014–2020 lezárultát követően a 2021–2027-as programozási időszakban a FEAD az ESZA+ szerves részévé fog válni, vagyis a tágabb értelemben vett társadalmi befogadási stratégiákon és finanszírozáson belül tovább összpontosul majd a szegénység legsúlyosabb formáinak leküzdésére fordított figyelem. Az ESZA+ programok központi szerepet játszanak majd a világjárvány utáni gazdasági és társadalmi fellendülésben és az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek megfelelő klímasemleges gazdaságra történő igazságos átmenetben, az Igazságos Átmenet Alappal együtt. A szociális jogok európai pillérének megvalósítása tekintetében is alapvető fontosságú program lesz.